

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS
SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 9² STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3849“
PROJEKTO NR. 19-12772
DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
1.	Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2019 m. lapkričio 12 d. raštas Nr. (2.30-35) 6V-2094	<p>1. Konkurencijos taryba nurodo, kad Lietuvos Respublikos tabakotabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 92 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3849 (toliau - Įstatymo projektas) aiškinamajame rašte nurodyta, kad toks draudimas elektronines cigaretes padarys mažiau paklausias nepilnamečių tarpe, kuriems įvairūs aromatizuoti rūkymo produktai yra itin patrauklūs. Pažymima, kad verslo subjektai, vykdančys prekybą elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, tikėtina, turės susiaurinti savo pasiūlos spektrą.</p> <p>Konkrencijos tarybos vertinimu, Įstatymo projekte numatytas draudimas apribotų ūkio subjektų, prekiaujančių elektroninėmis cigaretėmis ir elektroninių cigarečių pildyklėmis, veiklą, nes užkirstų kelią didelei ūkio subjektų produkcijos daliai patekti į Lietuvos rinką. Tokią išvadą leidžia daryti ūkio subjektų viešai skelbiama informacija, iš kurios matyti, kad kvapiųjų medžiagų, esančių nikotino turinčiame skystyje, pasiūla Lietuvoje yra labai plati. Ūkio subjektų interneto svetainėse galima rasti siūlomų skysčių, papildytų obuolių, vynuogių, kivi-mėtų, mėlynių, vanilės, vyšnių, kriaušių-obuolių, mango-melionų ir dar daug kitų rūšių kvapiosiomis medžiagomis. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad nikotino turintis skystis, papildytas tabako kvapiąja medžiaga, sudaro tik nedidelę dalį ūkio subjektų siūlomos produkcijos, įtvirtinus Įstatymo projekte nurodytą draudimą ūkio subjektai būtų priversti ženkliai sumažinti prekių asortimentą.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Nors kvapiųjų medžiagų, esančių nikotino turinčiame skystyje, pasiūla Lietuvoje yra plati, tačiau, manytina, kad uždraudus elektroninių cigarečių ir jų pildyklių su tam tikru skoniu, išskyrus tabako, tiekimą rinkai, pirkėjai kaip alternatyvą rinksis elektronines cigaretes ir jų skysčius be papildomo skonio, todėl išsiplės pastarųjų produktų prekybos apimtys, kurios, manytina, turėtų kompensuoti ūkio subjektų pardavimų praradimus dėl elektroninių cigarečių ir jų pildyklių su tam tikru skoniu ribojimų.</p>

2.	Lietuvos verslo konfederacijos, 2019 m. lapkričio 11 d. raštas Nr. 19-241IR	<p>1. Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) mano, kad Įstatymo projekto tikslą – mažinti elektroninių cigarečių patrauklumą nepilnamečiams asmenims, galima pasiekti kitomis priemonėmis (Įstatymo projektas netikslingas); kad pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė suvaržys teisinių santykių subjektus daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslui pasiekti (Įstatymo projektas neproporcingas tikslui); kad rengiant Įstatymo projektą nėra įvertintos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirinkta geriausia iš jų, Įstatymo projekte nėra įtvirtinama veiksmingiausia ir ekonomiškiausia teisinio reguliavimo tikslą leisianti pasiekti priemonė (teisėkūra nėra efektyvi); kad Įstatymo projektu siūlomas reguliavimas nėra nuoseklus ir nedviprasmiškas (teisėkūra nėra aiški).“</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Už sveikatos politiką atsakinga Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija 2019 m. lapkričio 7 d. rašte Nr. (10.1.1.3-413)10-6727 (toliau – Raštas) nurodo, kad kvapiosios medžiagos kombinacijoje su nikotinu gali sustiprinti viena kitos poveikį, ir dėl didesnio nikotino lygio gali pasireikšti nikotino perdozavimo rizika, o ilgainiui – didesne priklausomybės nuo nikotino rizika. Taip pat, kad kvapiųjų medžiagų dezintegracijos proceso metu gali susidaryti toksiški cheminiai junginiai. Atsižvelgiant į už sveikatos politiką atsakingos institucijos pateiktus duomenis, manytina, kad būdingo skonio elektroninių cigarečių draudimas yra pateisinama teisinio reguliavimo priemonė.</p>
		<p>2. LVK nurodo, kad vadovaujantis rinkos tyrimų bendrovės „Nielsen“ atliekamo tuščių pakelių tyrimo duomenimis, šešėlinė tabako gaminių rinka 2019 m. II ketvirtį siekė 19.3 proc. visos tabako gaminių rinkos. Lyginant su 2018 m. II ketvirčiu, nelegali tabako gaminių rinka ūgtelėjo 1.6 procentinio punkto.</p> <p>Nuo 2020 m. gegužės 20 d. visoje Europos Sąjungoje įsigalioja mentolio skonio ir kvapo turinčių cigarečių ir suktinių tabako gaminių pateikimo rinkai draudimas. Mentolio skonio ir kvapo tabako gaminiai šiuo metu sudaro apie 20 proc. tabako gaminių rinkos. Įsigaliojus šiam draudimui viena iš teisėtų alternatyvų tiems vartotojams, kurie vartoja mentolio skonio ir kvapo gaminius, liks elektroninės cigaretės su šiuo skoniu. Priėmus įstatymo projektą, vartotojai, kurie ir toliau norės vartoti mentolio skonio ir kvapo nikotino turinčius produktus, bus pastūmėti į šešėlinę rinką, kuri, kaip minėta aukščiau, pastaruosius metus tik auga ir dabar valstybės biudžetui kainuoja per 54 milijonus eurų per metus vien iš nesurenkamų akcizo mokesčių.</p> <p>Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 16¹ straipsnyje yra nustatyti elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių pardavimo ir vartojimo draudimai nepilnamečiams asmenims. Tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiama mokinių sveikos gyvensenos ir sveikatos tyrimo (HBSC) statistika apie nepilnamečių elektroninių cigarečių vartojimą. Taigi, nors Įstatymas ir draudžia nepilnamečiams įsigyti ir vartoti elektronines cigaretes, tačiau toks įstatymu nustatytas draudimas jiems nėra kliūtis ir įstatymo nuostatų kontrolė ir užtikrinimas nėra tinkamai įgyvendinama. Viešai prieinama informacija rodo, kad 2018 metais policija už tabako ar elektroninių cigarečių vartojimą</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Tuščių pakelių tyrimo duomenys yra apie cigarečių šešėlinės rinkos dalį, bet ne elektroninių cigarečių šešėlinę rinką. Taip pat pažymėtina, kad atsižvelgus į tai, kad 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą nuo 2020 m. įtvirtina draudimą tiekti rinkai mentolio skonio cigaretes, siūlytina, užtikrinti vienodas konkurencines sąlygas ūkio subjektams, prekiaujantiems iš esmės analogiškomis, viena kitą pakenčiamomis prekėmis t.y. cigaretėmis ir elektroninėms cigaretėmis.</p>

		<p>nepilnamečiams surašė per 2 tūkst. protokolų. Be to, ši informacija taip pat sako, jog didžiąją dalį elektroninių cigarečių nepilnamečiai įsigyja būtent šešėlinėje, internetinėje rinkoje. Vadinas, jei įstatymo projektas būtų priimtas, jis neturėtų įtakos elektroninių cigarečių vartojimui ir jo paplitimui nepilnamečių tarpe, kaip neturėtų įtakos ir tai, kokio skonio nikotino elektroninių cigarečių skysčius jie vartoja, kadangi nesant tinkamos kontrolės, neužkertamas kelias jų įsigijimui tiek legalioje, tiek šešėlinėje rinkoje.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekto priėmimas neturės jokios įtakos siekiamiems tikslams, o priešingai 2020 m. gegužės 20 d., tik pastūmės vartotojus į nelegalią rinką. Todėl LVK, pažymėdama, kad nepilnamečiai asmenys neturėtų vartoti ir turėti galimybių įsigyti bet kokių tabako ar nikotino produktų, siūlytų koncentruotis į galiojančio teisinio reglamentavimo užtikrinimą.</p>	
		<p>3. LVK nurodo, kad elektroninės cigaretės yra alternatyva palaipsniui metantiems rūkyti bei mažiau kenksmingų nikotino turinčių produktų sveikatai ieškantiems asmenims. Todėl tinkama ir protinga reguliacinė aplinka yra būtina, kad suaugusiems rūkantiems asmenims būtų maksimali galimybė pereiti prie mažiau kenksmingų tabako ir nikotino alternatyvų, tuo pačiu minimizuojant nepageidaujamas pasekmes, kaip kad nepilnamečių vartojimas. Anglijos visuomenės sveikatos departamentas teigia, kad „elektroninės cigaretės yra apie 95 proc. mažiau kenksmingos nei rūkymas.“ Tokios pat nuomonės yra ir Jungtinių Amerikos Valstijų vėžio draugija, kuri pažymi, kad „pagal esančius duomenis galima daryti išvadą, jog elektroninės cigaretės yra mažiau kenksmingos nei rūkymas.“</p> <p>Taigi, skirtingų valstybių atsakingų sveikatos institucijų ir visuomeninių organizacijų požiūriu elektroninės cigaretės iš tiesų mažiau kenkia sveikatai nei kitos alternatyvos.</p> <p>Cigaretės rūkantiems asmenims pereiti prie bedūmių alternatyvų, tokių kaip elektroninės cigaretės vartojimo yra sudėtinga, todėl tam tikri skoniai gali jiems padėti tai padaryti. Tyrimai rodo, kad galimi elektroninių cigarečių skoniai vaidina svarbų vaidmenį padedant suaugusiems rūkantiems mesti rūkyti ir pereiti prie elektroninių cigarečių vartojimo. Tyrimai taip pat rodo, kad skoniai, kuriuos renkasi suaugę ir nepilnamečiai asmenys skiriasi, todėl griežtesnis reguliavimas ar draudimas</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Įstatymo projektu nebūtų neigiamai paveikti palaipsniui metančių rūkyti asmenų ar asmenų, kurie ieško mažiau kenksmingų sveikatai nikotino turinčių produktų, tokių kaip elektroninės cigaretės, interesai, nes nėra siūloma uždrausti pačių elektroninių cigarečių. Draudimas siejamas su tam tikrais skoniais, kurie padaro elektronines cigaretes itin patrauklias, ypatingai jaunų asmenų tarpe. Kaip nurodoma Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Rašte JAV atliktas Nacionalinis tabako vartojimo tyrimas (NYTS 2018) parodė, kad kvapiosios medžiagos turėjo reikšmingos įtakos elektroninių cigarečių vartojimo didėjimui tarp vidurinių (11-14 metų amžiaus) ir vyresnių (14-18 metų amžiaus) klasių moksleivių¹. Vertinant priežastis, kodėl jaunimas vartojo elektronines cigaretes, NYTS 2016 tyrimo rezultatai parodė, kad tarp tų moksleivių, kurie kada nors yra vartoję elektronines cigaretes net 31 proc. nurodė, kad tai daro dėl kvapų, tokių kaip mėtų, saldinių, vaisių ar šokolado.</p>

¹ <https://www.fda.gov/tobacco-products/youth-and-tobacco/youth-tobacco-use-results-national-youth-tobacco-survey>

		<p>turėtų būti taikomas tik tiesiogiai į nepilnamečius asmenis taikomiems skoniams, kaip kad saldinių ar kramtomosios gumos.</p> <p>Įstatymo projekto aiškinamajame rašte yra minimi su elektroninėmis cigaretėmis susiję susirgimai ir mirtys (pažymėtina, kad fiksuotos JAV, bet ne ES), kurie taipogi įtakojo Įstatymo projekto rengimą.</p> <p>Pažymėtina, kad Anglijos visuomenės sveikatos departamento vertinimu, netgi po šių įvykių elektroninės cigaretės yra 95 proc. mažiau kenksmingos nei cigaretės. Kas liečia minėtus susirgimus, tiek Anglijos visuomenės sveikatos departamento teigimu, tiek JAV Ligų kontrolės ir prevencijos centro (CDC) turimais duomenimis susirgimus patyrė tetrahidrokanabinolio (THC) ir vitamino E turinčius elektroninių cigarečių skysčius vartoję asmenys. Europos Sąjungoje, remiantis Tabako produktų direktyva, tokie preparatai yra draudžiami. O Europos Sąjungos ankstyvo Įspėjimo sistemos tinklui nebuvo pranešta jokių panašių susirgimų kaip Jungtinėse Amerikos Valstijose.</p> <p>Pažymėtina, kad Europos Sąjungoje galioja žymiai griežtesnis teisinis elektroninių cigarečių reglamentavimas nei Jungtinėse Amerikos Valstijose. Europos Sąjungoje elektroninių cigarečių gamintojai turi prieš 6 mėn. prieš tokių gaminių pateikimą rinkai pranešti atitinkamoms institucijoms, taip pat jie ir tokių gaminių importuotojai turi pateikti visų elektroninių cigarečių produktų ingredientų ir išskyrų, išsiskiriančių vartojant šiuos gaminius, sąrašą, dėl šių reikalavimų gamintojai ir importuotojai neša pilną atsakomybę. Atitinkamai pažymėtina, kad Europos Sąjungoje galioja išplėstinis sąrašas ingredientų, kurie yra draudžiami elektroninių cigarečių skysčiuose bei nustatomi maksimalūs nikotino kiekiais uždarų tipo elektroninių cigarečių skysčių talpyklose.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad JAV Ligų kontrolės ir prevencijos centras (CDC) rekomenduoja nevartoti elektroninių cigarečių kuriose yra tetrahidrokanabinolio (THC), taip pat nepirkti elektroninių cigarečių gatvėje, jokių būdu patiems nemodifikuoti ir nepridėjinėti jokių priedų, jei to nenurodo gamintojas, o asmenims, kurie elektronines cigaretes vartoja su tikslu mesti rūkyti, jokių būdu negrįžti prie cigarečių rūkymo.</p> <p>Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Europos Sąjungoje galioja itin griežtas elektroninių cigarečių reglamentavimas, kurio privalo laikytis gamintojai ir importuotojai, todėl Europos Sąjungoje legalioje rinkoje yra pardavinėjami tik saugūs uždarų tipo elektroninių cigarečių gaminiai. Taigi, panašūs susirgimai kaip Jungtinėse Amerikos Valstijose neturi prielaidų pasitaikyti tiek kitur Europos Sąjungoje, tiek Lietuvoje.</p>	
--	--	--	--

		Apibendrinant tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu būtų neigiamai paveikti palaipsniui metančių rūkyti asmenų interesai. Taip pat interesai asmenų, kurie ieško mažiau kenksmingų sveikatai nikotino turinčių produktų, kurie būtų pripažinti kompetentingų sveikatos institucijų, o tai savo ruožtu neigiamai pasitarnautų visuomenės sveikatos darbotvarkei.	
3.	Lietuvos pramoninkų konfederacijos 2019 m. lapkričio 11 d. raštas Nr. S250	1. Lietuvos pramoninkų konfederacija (toliau – LPK) Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad yra tikimasi, jog toks draudimas elektronines cigaretes padarys mažiau paklausias būtent nepilnamečių tarpe, kuriems įvairūs aromatizuoti rūkymo produktai yra itin patrauklus. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad niekur nėra nurodomi jokie Lietuvoje atlikti moksliniai tyrimai apie Lietuvos nepilnamečių naudojamus aromatus ir jų patrauklumą jiems, taip pat nėra pateikta jokia rinkos priežiūros ataskaita ir duomenys apie rinkoje esamus elektroninių cigarečių užpildų skonius ir jų vartojimo tendencijas tarp suaugusiųjų ir tarp nepilnamečių asmenų. Nesant tokių duomenų, negalima kalbėti apie įrodomais pagrįstą politikos formavimą ir sumanų reguliavimą.	Neatsižvelgta. Kaip nurodoma Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Rašte JAV atliktas Nacionalinis tabako vartojimo tyrimas (NYTS 2018) parodė, kad kvapiosios medžiagos turėjo reikšmingos įtakos elektroninių cigarečių vartojimo didėjimui tarp vidurinių (11-14 metų amžiaus) ir vyresnių (14-18 metų amžiaus) klasių moksleivių ² . Vertinant priežastis, kodėl jaunimas vartojo elektronines cigaretes, NYTS 2016 tyrimo rezultatai parodė, kad tarp tų moksleivių, kurie kada nors yra vartoję elektronines cigaretes net 31 proc. nurodė, kad tai daro dėl kvapų, tokių kaip mėtų, saldinių, vaisių ar šokolado.
		2. Pažymėtina, kad galiojančių Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 16 ¹ str. 1 d. nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama parduoti elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles asmenims iki 18 metų. Šio Įstatymo 16 ¹ str. 2 d. yra nustatoma, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama asmenims iki 18 metų rūkyti (vartoti) elektronines cigaretes ir turėti elektronines cigaretes ar elektroninių cigarečių pildykles. Taigi, jau dabar galiojantis teisinis reglamentavimas draudžia nepilnamečiams tiek įsigyti, tiek vartoti/turtėti elektronines cigaretes.	Neatsižvelgta. Neprieštaraujant teiginiui, kad dabartinis teisinis reguliavimas draudžia nepilnamečiams tiek įsigyti, tiek vartoti elektronines cigaretes, pažymėtina, kad elektroninės cigaretės su patraukliais skoniais, tokiais kaip šokolado, mėtų, saldinių ir pan., manytina, gali kelti papildomas paskatas pradėti jas vartoti iki tol panašaus pobūdžio produktų nevartojusius asmenis, kai tik jie sulauks amžiaus, nuo kurio galima įsigyti šių produktų. Dėl papildomų argumentų žiūrėti aukščiau esančią pastabą.
4.	Nacionalinė tabako gamintojų asociacijos 2019 m. lapkričio 11 d. raštas	1. Nacionalinė tabako gamintojų asociacija (toliau – NTGA) nurodo, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad skonių draudimu yra siekiama apsaugoti nepilnamečių nuo elektroninių cigarečių vartojimo. Tačiau nėra pateikiama jokių konkrečių duomenų, kad būtent skonių draudimas padės pasiekti šį tikslą. Visų pirma, vertėtų pabrėžti, kad Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 16 ¹ str. 1 d. nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama parduoti elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles asmenims iki 18 metų. Tuo tarpu šio straipsnio 2 d. yra nustatoma, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama	Neatsižvelgta. Argumentus žiūrėti prie LPK 2 pastabos.

² <https://www.fda.gov/tobacco-products/youth-and-tobacco/youth-tobacco-use-results-national-youth-tobacco-survey>

		<p>asmenims iki 18 metų rūkyti (vartoti) elektronines cigaretes ir turėti elektronines cigaretes ar elektroninių cigarečių pildykles.</p> <p>Taigi, remiantis galiojančiais teisės aktais, Lietuvoje jau dabar draudžiama nepilnamečiams parduoti ir savo ruožtu jiems vartoti elektronines cigaretes, taigi, vertėtų susikonsultuoti nei į naujų draudimų įvedimą, o į esančio reguliavimo įgyvendinimo užtikrinimą, suteikiant kontroliuojančioms institucijoms reikiamus įrankius.</p>	
		<p>2. Pažymėtina, kad turimi duomenys rodo, kad pagrindiniai elektroninių cigarečių vartotojai yra tradicinius tabako gaminius vartojantys suaugusieji. 2014 m. atlikta pasaulinė apklausa³ parodė, jog iš 19 414 elektroninių cigarečių naudotojų tik 0,4 proc. nevartojo jokių tabako gaminių prieš pradėdami naudoti elektronines cigaretes. Anglijos sveikatos departamento teigimu, „<i>Jungtinėje Karalystėje atlikti tyrimai rodo, kad elektroninių cigarečių naudojimas niekada nerūkusio jaunimo tarpe lieka itin žemas, mažiau nei 0 proc., o jaunimo rūkymas ir toliau drastiškai krenta</i>“.</p> <p>Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekte nėra pateikiama konkrečių duomenų, kad nepilnamečiai naudoja elektronines cigaretes dėl jų skonių ar kad elektroninių cigarečių naudojimas skatina jų naudotojus ilgainiui pereiti prie tradicinių tabako gaminių vartojimo, kitų valstybių sveikatos institucijų praktika netgi rodo priešingai. Taigi, nėra jokio pagrindo manyti, kad skonių draudimas pasieks Įstatymo projektų siekiamą tikslą.</p> <p>NTGA nuomone, siekiant užkirsti kelią nepilnamečiams įsigyti ir vartoti elektronines cigaretes vertėtų sustiprinti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo atitikties kontrolę bei tuo tikslu suteikti papildomus įrankius kontroliuojančioms institucijoms, kaip pavyzdžiui su tabako gaminais susijusių gaminių licencijavimo įvedimas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Žiūrėti prie LPK 1 pastabos neatsižvelgimo argumentų.</p> <p>Pritartina siūlymui, kad taip pat turi būti stiprinama Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo priežiūra.</p>

³ <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-and-heated-tobacco-products-evidence-review>

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Verslo aplinkos departamento
Verslo politikos skyriaus
vedėja

Ieva Žaunierienė

2019-11-13

Ekonomikos ir inovacijų
viceministras

Gintaras Vilkas

2019-11-13